

межуточным контролем.

1. Алистэр Коуберн. Каждому проекту своя методология // Humans and Technology Technical Report, TR 99.04, Oct. 1999 7691 Dell Rd, Salt Lake City.
2. Beck K. Extreme Programming Explained: Embrace Change, Addison-Wesley, 1999.
3. Мазур И.И., Шапиро В.Д. Управление проектами. – М.: Высшая школа, 2001.
4. Фридман А. К вопросу о современной организации программирования // Открытые системы. – 2005. – №3.
5. Шафер Дональд Ф., Фатрелл Роберт Т., Шафер Линда И. Управление программными проектами: достижение оптимального качества при минимуме затрат. – М.: Изд. дом «Вильямс», 2003.

Получено 01.02.2006

УДК 658.012.8 (477) + 351.746 (477)

Л.І.КОЧЕВА, канд. екон. наук, М.М.КОЧЕВОЙ
Одеський національний університет ім. І.І.Мечнікова

ЕКОНОМІКО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ВІДНОСИН

Розглядаються теоретичні та методологічні питання економіко-правового регулювання безпеки інвестиційних відносин.

В умовах трансформації економіки України ефективним є розвиток національної економіки, орієнтованої на стабільну інвестиційну конкурентоспроможність.

Теоретичні і методологічні аспекти економічної, у тому числі інвестиційної, безпеки підприємств в сучасних умовах в економічній науці досліджені недостатньо повно, відсутня нормативно-правова база формування системи безпечного економічного розвитку регіону, підприємства, не розроблені і не прийняті науково обгрунтовані теорії і концепції стратегічного розвитку регіонів, підприємств в умовах входження України у глобальну економіку. Існуюча законодавча база не розкриває механізм реалізації і забезпечення безпечного економічного розвитку регіону, підприємства, відсутні практичні рекомендації регіонам, підприємствам.

Складність економічної ситуації і негативні тенденції загроз економічній безпеці диктують нагальну необхідність розробки економіко-правових основ забезпечення безпеки інвестиційної діяльності.

Різні аспекти антикризового управління, економічної безпеки вивчали вчені України і країн СНД – О.Н.Барановській, В.М.Гейц, З.Ф.Покропівний, Н.Н.Свдокімова, А.У.Козаченко, Н.Н.Єрмоленко, О.В.Василік, В.Сикорі, В.Симоненко, З.Р.Беляєв, А.П.Градів, М.Делягин, Р.В.Клейнер, А.П.Ковальов, В.Сенчагов, В.А.Гамбовцев, М.І.Тітов, Е.Е.Уткин, В.У.Капелюхів, А.Р.Шаваєв, В.Ярочкин, В.І.Осипов,

З.У.Степашин.

Відаючи належне їх значному внеску у розвиток науки, слід зазначити, що в їх роботах не відображені повною мірою проблеми економіко-правового регулювання інвестиційної безпеки регіону, підприємства, інтеграції економічної і юридичної наук у цих галузях.

За цих обставин особливу значущість здобуває розробка теоретичних, методологічних і практичних питань формування і вдосконалення правового регулювання, механізму забезпечення інвестиційної безпеки регіону, підприємства, що дозволяє підвищити можливість опірності, адаптації до внутрішніх і зовнішніх загроз.

Метою даного дослідження є аналіз різних аспектів інвестиційної безпеки як складової частини економічної безпеки регіону, підприємства з позицій економічної та юридичної наук, розробка механізму забезпечення інвестиційної безпеки, рекомендації щодо вдосконалення правового регулювання інвестиційних відносин в Україні.

Правове регулювання інвестиційних відносин викликало необхідність формування і становлення інвестиційного права. Інвестиційне право – це підгалузь господарського права, яка регулює інвестиційні відносини з урахуванням інтересів інвесторів і інших учасників інвестиційної діяльності з використанням методів правового регулювання, властивих господарському праву, і базується на інвестиційному законодавстві.

Задача інвестиційного права – системне правове забезпечення інвестиційної діяльності, здійснюваної на професійній основі. Таке забезпечення є однією з основних умов ефективного розвитку економіки країни.

Правове регулювання інвестиційної діяльності можна охарактеризувати в цілому як інструмент (механізм, засіб) забезпечення організованості і законності в інвестиційних відносинах.

Нормативною основою інвестиційного права є інвестиційне законодавство як система нормативних актів, регулюючих суспільні відносини, пов'язані з інвестиціями, визначаючих правові, економічні і соціальні умови інвестиційної діяльності на території України. У системі норм інвестиційного права є норми різних галузей права – державного, адміністративного, цивільного, фінансового, земельного, кримінального і інших галузей. Це продиктовано складністю інвестиційного процесу по своїй правовій суті, вступом його суб'єктів в різного роду відносини. Звідси і міжгалузевий характер правового регулювання.

Особливість правового регулювання інвестиційної діяльності на території України полягає у тому, що разом із Законами України «Про інвестиційну діяльність», «Про режим іноземного інвестування» інвес-

тори повинні керуватися також положеннями цілого ряду інших законів і підзаконних нормативних актів. До них відносяться Закони України «Про підприємництво», «Про підприємство в Україні», «Про господарські суспільства», «Про банки і банківську діяльність», «Про власність», «Про загальні принципи створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон», законодавство про приватизацію і фінансовий ринок і т.д.

Сьогодні разом з положеннями Закону України «Про інвестиційну діяльність» кореспондують положення близько 100 законодавчих і підзаконних нормативних актів України.

На нашу думку, такий великий масив законодавчих і підзаконних нормативних актів диктує необхідність створення Інвестиційного кодексу України, роль якого сьогодні відіграє Закон України "Про інвестиційну діяльність".

Інвестиційний кодекс повинен відображати економічну стратегію держави, спрямовану на інноваційну модель розвитку, створити необхідну законодавчу основу для подальшої нормотворчої та правозастосовчої практики, повинен містити механізм організаційного здійснення інвестиційних відносин, відповідати вимогам ринкової економіки та цивілізованого суспільства. Особливої уваги заслуговує економічно та юридично виражена система інвестиційно-процесуальних норм, які повинні забезпечувати реалізацію інвестиційних норм та норм безпеки матеріального права, захисту та охорону прав на власність. Особливістю Інвестиційного кодексу має бути те, що він покликаний стати інтегруючою основою для розвитку вітчизняного інвестиційного законодавства в сфері безпеки інвестиційних взаємовідносин.

Система економічної, у тому числі інвестиційної, безпеки повинна виконувати декілька функцій. По-перше, своєчасно виявляти, прогнозувати загрози економічним, в т.ч. інвестиційним, взаємостосункам господарюючих суб'єктів. До таких загроз відносять негативні тенденції і процеси (політичного, економічного, технологічного характеру і т.п.), а також різного роду цілеспрямовані дії, тобто посягання, що представляють небезпеку для інвестиційного розвитку підприємства. По – друге, попереджати, локалізувати або нейтралізувати потенційні і реальні загрози інвестиційним взаємостосункам, вживаючи необхідні законодавчі, економічні, адміністративні, інформаційні заходи. По-третє, безпосередньо протидіяти загрозам інвестиційної безпеки і носіям (джерелам) цих загроз за допомогою проведення оперативно-розшукових, кримінально-процесуальних, економічних, техніко-організаційних заходів, дій.

Таке багатопрофільне призначення системи економічної безпеки

регіону, підприємства відкриває шлях переходу до конкретної практичної діяльності на рівні забезпечення інвестиційної безпеки, яка реалізується через державні програми і стратегії безпечного економічного розвитку регіону, а на рівні підприємства – через механізм комплексного забезпечення економічної, у тому числі інвестиційної, безпеки підприємства.

Запропонований дієвий механізм забезпечення безпечної економічної, у тому числі інвестиційної, діяльності підприємства, може бути створений тільки на базі міждисциплінарних наук – економічної, юридичної і т.д. Такий підхід дозволить розробити базис легітимності функціонування цієї системи, в основі якої буде створений нормативно – правовий фундамент, тобто закони, підзаконні, нормативно-правові акти, регулюючі суспільні відносини у сфері інвестиційної діяльності.

Законодавчу основу забезпечення безпеки інвестиційних відносин складають: Конституція України; Закон України "Про основи національної безпеки України"; міжнародні договори і угоди, укладені або ратифіковані Україною; закони України "Про інвестиційну діяльність", "Про режим іноземного інвестування", "Про підприємництво", "Про підприємства в Україні", "Про господарські суспільства", "Про загальні принципи створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон"; закони України "Про службу безпеки України", "Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю"; нормативні акти органів державної влади і управління областей, автономної республіки, які прийняті в межах їх компетенції в даній сфері.

На нашу думку, інвестиційне законодавство повинне базуватися на принципі пріоритету вимог інвестиційної безпеки. Його сутність полягає в тому, що при правовому регулюванні інвестиційних відносин законодавець виходить із необхідності їх правової охорони як елементів інвестиційної безпеки. При цьому інвестиційна діяльність безпосередньо поставлена в залежність від забезпечення інвестиційної безпеки. Реалізація цього принципу шляхом впровадження вимог безпеки в інвестиційно-правові норми може здійснитися шляхом створенням спеціального розділу "Правове регулювання інвестиційних відносин", що дозволяє забезпечити здійснення комплексних заходів по захисту і охороні інвестицій.

На наш погляд, в основі створення розділу " Правове регулювання безпеки інвестиційних відносин", повинні бути встановлені наступні основні принципи: інтегрованість із загальною системою безпечного економічного розвитку, динамізм безпечного інвестиційного розвитку, орієнтація на стратегічні цілі розвитку підприємства, створення вільного ринку інвестиційних ресурсів, динамізм і безпека інвестиційного

менеджменту, інтеграція з міжнародними системами безпеки, взаємна відповідальність суб'єктів інвестиційної діяльності і держави по забезпеченню безпеки.

Основними ознаками, що дозволяють затверджувати про наявність новизни в дослідженні, є: по-перше, розробка теоретичних, методологічних основ обґрунтування необхідності створення Інвестиційного кодексу України з включенням в його структуру розділу "Правове регулювання безпеки інвестиційних відносин", по-друге, розробка механізму забезпечення безпеки інвестиційних взаємовідносин.

Практична значущість дослідження полягає в тому, що науковий підхід у створенні системи безпеки інвестиційних відносин дозволить регіонам, підприємствам, по-перше, розробляти і реалізовувати механізм забезпечення безпечного економічного розвитку. Це дасть можливість підвищити конкурентоспроможність регіонів, підприємств і зайняти гідне місце на ринку. По-друге, розділ "Правове регулювання безпеки інвестиційних відносин" у складі Інвестиційного кодексу дозволить розробляти і здійснювати комплекс конкретних заходів щодо попередження, виявлення і подолання наслідків загроз безпеки інвестиційної діяльності.

Звичайно, окреслені питання певною мірою можуть мати дискусійний характер. Але основний лейтмотив нашого бачення полягає в тому, щоб привернути увагу наукового співтовариства – економістів, юристів, політологів, соціологів та інших спеціалістів до теоретичних і методологічних питань правового регулювання безпеки інвестиційних взаємовідносин в Україні.

Дослідження в цій галузі мають бути продовжені.

1. Цивільний кодекс України. Коментарі. – Харків: Одиссей, 2003.
2. Науково-практичний коментар кримінального кодексу України / За ред. М.І. Мірошника, М.І. Хавронюка. – К.: Атака, 2003.
3. Господарське право / За ред. В.К. Мамутова. – К.: Юрінком, 2002.
4. Про національну безпеку: Закон України.
5. Про службу безпеки України: Закон України.
6. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України.
7. Про захист від несумлінної конкуренції: Закон України.

Отримано 10.02.2006